

UZASADNIENIE

I. Wprowadzenie:

Projektowana nowelizacja obowiązującej ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2012 r. poz. 591 oraz z 2013 r. poz. 2), zwanej dalej „ustawą o statystyce publicznej” wynika ze zmian zachodzących w otoczeniu prawnym, w szczególności **w prawodawstwie Unii Europejskiej i zmiany interpretacji prawa krajowego** skutkującymi koniecznością doprecyzowania następujących kwestii, będących przedmiotem projektu nowelizacji:

- **pogodzenia konstytucyjnej ochrony praw i wolności człowieka i obywatela z obowiązkami systemu statystyki publicznej**, którego zadaniem jest dostarczanie w interesie publicznym informacji o zachodzących zjawiskach demograficznych, społecznych i gospodarczych, oraz stanie rozwoju społeczeństwa i państwa. Zaproponowana w tym zakresie zmiana dotyczy **ustawowego umocowania statystyki publicznej** do przetwarzania danych **osobowych**, określenia granic i źródeł pozyskiwania tego rodzaju danych bezpośrednio od osób, których dane dotyczą oraz z systemów informacyjnych administracji publicznej, które są w posiadaniu danych osobowych, zebranych dla innych celów (m.in. w ramach ewidencji ludności, zabezpieczenia społecznego czy systemu podatkowego);
- **rozszerzenia gwarancji nieodpłatnego i terminowego dostępu służb statystyki publicznej do administracyjnych źródeł danych** i zredukowania do niezbędnego minimum obciążeń respondentów przekazywaniem danych bezpośrednio służbom statystyki jeśli dane są przetwarzane w systemach administracyjnych dla innych celów, z jednoczesnym zobowiązaniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do wyprzedzającego inicjowania i określania, jakie dane gromadzone w tych systemach są lub będą niezbędne dla aktualnych i przyszłych potrzeb statystyki, w tym dla spełnienia zobowiązań wobec Europejskiego Systemu Statystycznego i organizacji międzynarodowych;
- **zmiany formuły programu badań statystycznych statystyki publicznej** i szczegółowego trybu określania zobowiązań przekazywania danych dla celów statystycznych, uwzględniających zmiany technologiczne procesu ich zbierania w perspektywie roku 2016;

- uwzględnienia w nowelizacji uściśleń koniecznych ze względu na zachodzące **zmiany warunków funkcjonowania statystyki.**

II. Projektowane zmiany w zakresie przetwarzania danych osobowych dla celów statystycznych:

Wychodząc z przesłanek Konstytucyjnej ochrony wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela zważywszy na postanowienia art. 51 Konstytucji RP stanowiącego, iż:

- **nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby,**
- władze publiczne **nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać** innych informacji o obywatelach **niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym,**
- każdy ma **prawo dostępu** do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. **Ograniczenie tego prawa może określić ustawa,**
- każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą,
- **zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa,**

oraz mając na względzie rozwiązania prawne dotyczące ochrony danych osobowych przyjęte w *ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych* (Dz. U z 2002 r. Nr 101, z późn zm.), zwanej dalej „ustawą o ochronie danych osobowych”, w tym w szczególności nowe podejście Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zaprezentowane w toku prac nad projektem programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2013, poparte opinią Rady Legislacyjnej, wskazujące na konieczność doprecyzowania w ustawie o statystyce publicznej zakresu dostępu do danych osobowych i ich przetwarzania przeprowadzono analizę obowiązującego stanu prawnego w kontekście zmiany zaprezentowanej jak wyżej interpretacji.

Art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych stanowi, że **dane osobowe mogą być przetwarzane** między innymi jeżeli jest to **niezbędne do wykonywania** określonych prawem **zadań dla dobra publicznego. Taki właśnie charakter mają zadania statystyki publicznej** zdefiniowane w art. 2 pkt 1 ustawy o statystyce publicznej.

Aby statystyka publiczna mogła zapewnić stosownie do art. 3 ustawy o statystyce publicznej rzetelne, obiektywne i systematyczne informowanie społeczeństwa, organów państwa i administracji publicznej oraz podmiotów gospodarki narodowej o sytuacji ekonomicznej, demograficznej, społecznej oraz środowiska naturalnego niezbędny jest dostęp służb statystyki publicznej do danych od i o podmiotach gospodarki narodowej i ich

działalności oraz danych statystycznych od i o osobach fizycznych dotyczących ich życia i sytuacji rozumianych jako dane osobowe.

Obowiązujące obecnie upoważnienie określone w art. 35 ustawy o statystyce publicznej do zbierania danych osobowych dla celów statystycznych i dla przygotowywania prognoz demograficznych określające dane jakie może zbierać statystyka jest prawidłowe, aczkolwiek ogólne i nie budzi wątpliwości, co do zasady. Jednakże sposób dookreślenia jakie dane osobowe mogą być zbierane zarówno bezpośrednio od osoby, której dotyczą, jak i ze źródeł administracyjnych, w programie badań statystycznych wprowadzanym rozporządzeniem Rady Ministrów (art. 35 ust. 2) został w toku prac nad projektem programu badań statystycznych na rok 2013 poddany ocenie krytycznej.

Zbieżne stanowisko w tym względzie wyrazili Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych oraz Rada Legislacyjna. Podniesiono niedostateczne - w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie danych osobowych - umocowanie służb statystyki publicznej do pozyskiwania danych osobowych **nie w drodze ustawowej**, ale wydawanego na podstawie ustawy o statystyce publicznej rozporządzenia Rady Ministrów, zwłaszcza że, delegacja ustawowa do wydania tego rozporządzenia nie określa jego materii w sposób odpowiadający wymogom konstytucyjnym.

W związku z podnoszonymi wątpliwościami w nowelizowanej ustawie o statystyce publicznej skonkretyzowano i doprecyzowano przepisy upoważniające służby statystyki publicznej do przetwarzania danych osobowych, w szczególności **poprzez dodanie nowego rozdziału 4a „Dostęp statystyki publicznej do danych osobowych”** oraz **doprecyzowanie w nowelizowanym art. 18 wytycznych** do wydawania przez Radę Ministrów rozporządzenia ustalającego program badań statystycznych statystyki publicznej.

Bazując na ocenie Rady Legislacyjnej wskazującej na to, że dostęp statystyki do danych administracyjnych (łącznie z wtórnym ich wykorzystaniem) powinien również wynikać bezpośrednio z **przepisów rangi ustawowej**, przygotowany projekt zmian ustawy o statystyce publicznej **upoważnia służby statystyki publicznej** do zbierania danych osobowych bezpośrednio od osób fizycznych oraz z systemów administracyjnych i wskazuje rejestry i systemy, z **których dane osobowe mogą być przekazywane służbom statystyki jako niezbędne dla realizacji ciężących na tych służbach zadań publicznych**, a także sposób postępowania z tego rodzaju danymi przy ich przetwarzaniu.

Kwestia pogodzenia ochrony prywatności osób fizycznych z jednej strony z uzasadnionym interesem publicznym z drugiej jest materią złożoną, jeśli się zważy przy tym wskazanie wynikające wprost z regulacji unijnych nie obciążania jednostek obowiązkami statystycznymi i wykorzystywania danych administracyjnych w badaniach statystycznych.

Rozwiązania jak wyżej odpowiadają kierunkowi zmian jaki ukształtował się w rozwiązaniach prawnych przyjętych przez Unię Europejską dotyczących statystyki europejskiej odchodzenia od obciążenia respondentów obowiązkami statystycznymi na rzecz wykorzystywania w jak najszerszym zakresie danych zebranych dla celów administracyjnych. Kwestię tę reguluje Rozporządzenie W pracach nad nowelizacją zwrócono też uwagę na zaawansowanie prac Komisji Europejskiej dotyczących projektu nowego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego oraz Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), które ma zastąpić aktualnie obowiązującą dyrektywę nr 95/46/WE Parlamentu i Rady z dnia 24 października 1995 r. regulującą materię ochrony danych osobowych. W preambule do projektu nowej regulacji podkreśla się, że nadszedł czas by stworzyć silniejsze i bardziej spójne ramy ochrony danych w UE, poparte zdecydowanym egzekwowaniem i zapewniające osobom fizycznym kontrolę nad ich własnymi danymi oraz wzmacniające pewność prawną i praktyczną dla organów publicznych.

W materiale tym podkreśla się, że art. 16 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ustanawia zasadę, zgodnie z którą każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych. W Karcie praw podstawowych UE w art. 8 wpisano ochronę danych osobowych również jako jedno z praw podstawowych. Przygotowując zmianę ustawy o statystyce publicznej zwrócono też szczególną uwagę na wyrok **Trybunału Sprawiedliwości** UE z dnia 9 listopada 2010 r. wydany w połączonych sprawach C-92/09 i C-93/09, w którym Trybunał podkreślił, że „prawo do ochrony danych osobowych **nie jest prawem absolutnym** i powinno być analizowane w kontekście funkcji jaką pełni w społeczeństwie”. Jak podkreślono w uzasadnieniu do przywołanego projektu- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady: „...można ograniczyć korzystanie z prawa do ochrony danych o ile takie ograniczenia są przewidziane prawem i respektują istotę praw i wolności, i o ile są one konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię Europejską lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób”.

W projektowanej zmianie ustawy o statystyce publicznej potraktowano te stwierdzenia jako wskazania dla godzenia interesu publicznego z ochroną praw

i wolności osób i w zasadzie całość problematyki związanej z przetwarzaniem danych osobowych dla celów statystycznych zamieszczono w odrębnym rozdziale.

Dodany w **pkt 20** rozdział 4a ma na celu kompleksową regulację związaną z przetwarzaniem przez służby statystyki publicznej, w ramach ustawowo wykonywanych zadań, danych osobowych.

Nowy art. 35a odnosi się do zasad ogólnych związanych z przetwarzaniem danych osobowych przez służby statystyki publicznej odwołując się w tym zakresie, w szczególności w zakresie definicji danych osobowych, do przepisów ustawy o ochronie danych osobowych oraz ustawodawstwa UE dotyczącego: ochrony osób fizycznych w procesie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, a także danych statystycznych objętych zasadą poufności oraz statystyk Wspólnoty Europejskiej.

Jedynym wyjątkiem przewidzianym w **art. 35a** w stosunku do przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, jest przepis zawarty w **ust. 4**, który stanowi, iż postanowień rozdziału 4a nie stosuje się przy przetwarzaniu danych o osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu art. 42 ust. 2 ustawy o statystyce publicznej, tj.: przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, inną osobę fizyczną prowadzącą działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osobę fizyczną prowadzącą indywidualne gospodarstwo rolne, które dla oznaczenia prowadzonej firmy posługują się imieniem i nazwiskiem; w takim przypadku imion i nazwisk w powiązaniu z danymi o prowadzonej działalności gospodarczej nie traktuje się jako danych osobowych, co przewiduje projekt nowego *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego oraz Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych* (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), które ma zastąpić aktualnie obowiązującą *dyrektywę nr 95/46/WE Parlamentu i Rady z dnia 24 października 1995 r. regulującą materię ochrony danych osobowych*.

W związku z art. 4 ust. 1 ustawy o statystyce publicznej wskazującym, iż badania statystyczne statystyki publicznej mogą dotyczyć każdej dziedziny życia społecznego (w tym sytuacji demograficznej) i gospodarczego oraz występujących w nim zjawisk dających się obserwować i analizować z wykorzystaniem metod statystycznych, szczególnie istotny w projektowanej nowelizacji jest katalog danych osobowych, wymieniony w **nowym art. 35b ust. 1**, który ma stanowić upoważnienie dla służb statystyki publicznej do pozyskiwania do celów statystycznych następujących danych osobowych:

- **imiona i nazwisko:**

Wykorzystywanie tych danych w operacie do badań społecznych – umożliwia kierowanie ankiet do wylosowanych osób i mieszkań. Dodatkowo ułatwia weryfikację danych pozyskanych z systemów administracyjnych i łączenie danych z różnych źródeł.

➤ **data i miejsce urodzenia:**

Podstawowa zmienna dla prowadzenia bilansów stanu i struktury ludności, analizy zmian populacji ludności kraju.

Na podstawie miejsca urodzenia kodowany jest kraj urodzenia.

Wykorzystywanie daty urodzenia w operacie do badań społecznych – w sytuacji społecznej i zawodowej osób wiek ma podstawowe znaczenie. Dlatego w tworzeniu operatu prób do badań, w warunkach starzenia się społeczeństwa, zmienna ta pozwoli na udoskonalenie metod doboru prób do badań i umożliwi uogólnianie wyników badań w odpowiednich przekrojach.

Wykorzystywanie miejsca urodzenia w operacie do badań społecznych – ważne jest badanie miejsca urodzenia osób (wieś, miasto wg wielkości) w ich sytuacji społecznej i demograficznej. Dana istotna dla zastosowania właściwych metod doboru próby.

➤ **pleć:**

Podstawowa zmienna dla prowadzenia bilansów stanu i struktury ludności, analizy zmian populacji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – w potrzebach zgłaszanych przez odbiorców w wynikach badań występuje konieczność wyróżnienia sytuacji kobiet. Zatem w operacie dla właściwego warstwowania i otrzymania wyników w odpowiednich przekrojach płeć jest istotną zmienną.

➤ **identyfikator systemu ewidencji ludności:**

Numer PESEL, jako unikalny numer, jest podstawowym identyfikatorem osoby, występującym w rejestrach i systemach informacyjnych dotyczących ludności, który powinien być wykorzystywany w celu zabezpieczenia kompletności badanych podmiotów, zapobiegania dublowaniu badanych jednostek oraz kontroli poprawności gromadzonych danych, pochodzących z różnych źródeł, tj. badań statystycznych i źródeł administracyjnych. Dane zawarte w numerze PESEL mogą posłużyć do uzyskania informacji o płci i dacie urodzenia, w przypadku braku tych ostatnich w zbiorach danych.

W programie badań statystycznych statystyki publicznej zmienna ta wykorzystywana jest w badaniach: 1.21.03 Migracje wewnętrzne ludności; 1.21.04 Migracje

zagraniczne ludności oraz 1.21.14 Zasoby migracyjne. Jego usunięcie skutkowałoby brakiem danych o kraju urodzenia i obywatelstwa osób według płci i wieku.

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – umożliwia łączenie danych z innych źródeł administracyjnych i odpowiednią weryfikację poprawności pozyskanych danych administracyjnych.

Nr PESEL jako unikalny numer jest wykorzystywany również w celu kontroli poprawności gromadzonych danych (np. uniknięcie podwójnego zaliczania w zbiorze tej samej osoby).

➤ **obywatelstwo:**

Informacje o kraju urodzenia i kraju obywatelstwa są podstawą do wypełnienia zobowiązań nałożonych na Polskę na mocy rozporządzenia PE i Rady nr 862/2007 w sprawie statystyk Wspólnoty z zakresu migracji i ochrony międzynarodowej. Wyróżnienie obcokrajowców ułatwia uogólnianie wyników badań z wyodrębnieniem tej grupy osób.

➤ **stan cywilny:**

Zmienna niezbędna do prowadzenia bilansów ludności według stanu cywilnego.

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – w sytuacji społecznej i zawodowej osób stan cywilny ma istotne znaczenie. Dlatego w tworzeniu operatu do badań społecznych zmienna ta pozwoli na udoskonalenie metod doboru prób do badań i umożliwi uogólnianie wyników badań w odpowiednich przekrojach.

➤ **data zawarcia i ustania małżeństwa:**

Zmienna niezbędna do prowadzenia bilansów ludności według stanu cywilnego. Pozwala na uzyskanie informacji o stanie cywilnym.

Wykorzystywanie tych danych w operacie do badań społecznych – umożliwi powiązanie wyników różnych badań społecznych z długością trwania małżeństwa.

➤ **wykształcenie:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – w sytuacji społecznej i zawodowej osób wykształcenie ma istotne znaczenie. Dlatego w tworzeniu operatu do badań społecznych zmienna ta pozwoli na udoskonalenie metod doboru prób do badań i umożliwi uogólnianie wyników badań w odpowiednich przekrojach.

➤ **miejsce nauki:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – adres miejsca nauki w powiązaniu z adresem zamieszkania będzie m.in. źródłem danych dla określania skali codziennych dojazdów.

➤ **zawód:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – w sytuacji społecznej i zawodowej osób zawód ma istotne znaczenie. Dlatego w tworzeniu operatu do badań społecznych zmienna ta pozwoli na udoskonalenie metod doboru prób do badań i umożliwi uogólnianie wyników badań w odpowiednich przekrojach.

➤ **miejsce pracy:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – adres miejsca pracy w powiązaniu z adresem zamieszkania będzie m.in. źródłem danych dla określania skali codziennych dojazdów.

➤ **stopień niezdolności do pracy:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – w sytuacji społecznej i zawodowej stopień niezdolności do pracy ma istotne znaczenie. Liczba osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy w grudniu 2011 roku wyniosła 1 130 062. Tak więc zjawisko dotyczy dużej grupy osób i jego powiązanie z innymi cechami społeczno-demograficznymi pozwoli zarówno na udoskonalenie metod doboru prób do badań jak również umożliwi opracowywanie wyników badań w odpowiednich przekrojach.

➤ **posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności:**

Tematyka niepełnosprawności jest bardzo specyficznym i delikatnym tematem. Konieczność badania zjawiska niepełnosprawności wynika przede wszystkim z krajowych potrzeb informacyjnych. Szczegółowa charakterystyka demograficzno – społeczna osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin stanowi bazę dla praktycznych działań w zakresie społecznej integracji tych osób. Znajomość rozmiarów zjawiska, rozkładu przestrzennego zarówno w ramach grup społeczno-zawodowych jak i wiekowych ma istotne znaczenie nie tylko dla organizacji zrzeszających osoby niepełnosprawne, ale przede wszystkim dla organów państwa kierujących polityką w tym zakresie.

Dlatego też pozyskiwanie danych o niepełnosprawności i niezdolności do pracy pozwoli na zbadanie tej problematyki i wykorzystanie zebranych danych w pracach analitycznych.

Wykorzystywanie tej informacji w operacie do badań społecznych ma istotne znaczenie w związku z koniecznością dostarczania informacji o osobach niepełnosprawnych, niezdolnych do wykonywania pracy. Taka informacja ma szczególne znaczenie z uwagi na aktualnie trudną sytuację demograficzną kraju oraz

konieczność w bliskiej perspektywie - aktywizacji zawodowej osób czasowo nieaktywnych w związku z perspektywą niekorzystnych zmian w zasobach siły roboczej na rynku pracy.

➤ **stopień niepełnosprawności:**

Wykorzystywanie tej informacji w operacie do badań społecznych pozwala na odpowiednie warstwowanie operatu w celu wyodrębnienia grup osób posiadających prawnie stwierdzoną niepełnosprawność oraz jej stopień – w celu zastosowania odpowiedniego schematu losowania prób do badań reprezentacyjnych oraz pozyskania w rezultacie lepszej jakości wyników badań statystycznych.

➤ **istnienie całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, niezdolności do samodzielnej egzystencji:**

Argumenty uzasadniające konieczność pozyskiwania tej zmiennej są analogiczne jak w przypadku zmiennej „**posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności**”

➤ **tytuł do ubezpieczenia z wyłączeniem części kodu objętych tajemnicą:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – tytuł do ubezpieczeń pozwoli na podział populacji na podstawowe grupy społeczno-ekonomiczne. Można będzie wyróżnić osoby pracujące najemnie, pracujące na własny rachunek, pracujące w rolnictwie, emerytów i rencistów, bezrobotnych (zarejestrowanych), studentów itd. Podział na podstawowe grupy społeczno-ekonomiczne jest stosowany w większości badań. Użycie tej zmiennej w operacie pozwoli zarówno na udoskonalenie metod doboru prób do badań, jak również ułatwi opracowywanie wyników badań w odpowiednich przekrojach.

➤ **numer identyfikacji podatkowej:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – numer identyfikacji podatkowej wystąpi wyłącznie dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Numery te są ujęte w rejestrze statystycznym przedsiębiorstw będącym operatem do badań podmiotów. Pozwoli on na powiązanie charakterystyk firm prowadzonych przez osoby fizyczne z cechami społeczno-demograficznymi ich właścicieli. Cecha ta umożliwi wykonywanie wielu nowych opracowań i analiz tego ważnego zagadnienia.

➤ **źródła utrzymania:**

Wykorzystywanie tej zmiennej w operacie do badań społecznych pozwoli na udoskonalenie metod doboru prób do badań i umożliwi uogólnianie wyników badań w odpowiednich przekrojach. Pozwoli na lepsze zobrazowanie sytuacji bytowej

poszczególnych grup społeczno-ekonomicznych i ich zróżnicowanie ze względu na źródło utrzymania.

➤ **adres zamieszkania lub adres pobytu:**

Gromadzone dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych stanowią zasadniczy element bilansów ludności według podstawowego podziału administracyjnego kraju oraz pozwalają na dokonywanie porównań w czasie zmian w zakresie kierunków i rozmiarów migracji.

Jest to podstawowa zmienna dla prowadzenia bilansów stanu i struktury ludności wg podziału terytorialnego.

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych umożliwia kierowanie ankiet do wylosowanych osób i mieszkań.

➤ **adres do korespondencji:**

Jest to podstawowa zmienna dla prowadzenia bilansów stanu i struktury ludności wg podziału terytorialnego.

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – umożliwia kierowanie ankiet do wylosowanych osób i mieszkań.

➤ **adres poczty elektronicznej:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – dane do kontaktu z osobą badaną. Umożliwia kierowanie ankiet do wylosowanych osób i prowadzenie badań drogą internetową.

➤ **numer telefonu:**

Wykorzystywanie tej danej w operacie do badań społecznych – dane do kontaktu z osobą badaną. Umożliwia kierowanie pytań do wylosowanych osób i prowadzenie badań metodą wywiadu telefonicznego (CATI).

➤ **data zgonu:**

Podstawowa zmienna dla prowadzenia bilansów stanu i struktury ludności, bilansu stanu cywilnego, obserwacji i analizy zmian umieralności.

W nowym art. 35c zostają wprowadzone przepisy wskazujące, z których systemów informacyjnych administracji publicznej oraz urzędowych rejestrów statystyka publiczna może pozyskiwać niezbędne do prowadzonych badań dane osobowe. **W art. 35 ust. 2** ustala się zasadę, iż w nowotworzonych na podstawie odrębnych ustaw systemach informacyjnych administracji publicznej i urzędowych rejestrach również uwzględnia się i określa zakres danych osobowych, do których zbierania i przetwarzania są uprawnione służby statystyki

publicznej. Dodany **art. 35c**, wskazuje systemy informacyjne administracji publicznej i rejestry urzędowe prowadzone przez różnorodnego typu podmioty na podstawie ustaw lub przepisów wydanych w wykonaniu ustaw, z których dane osobowe mogą być zbierane dla celów statystycznych łącznie z gromadzonymi w tych systemach danymi dotyczącymi życia i sytuacji tych osób. Określeniu jakie dane osobowe są dostępne dla celów statystycznych odpowiada szczególna regulacja dotycząca postępowania z zebranymi w tym zakresie danymi statystycznymi. W tej materii **nowy art. 35d** zawiera przepisy dotyczące obowiązku anonimizowania przez służby statystyki publicznej pozyskanych danych osobowych przy wprowadzaniu zebranych danych do zbiorów danych - po okresie niezbędnym do opracowania danych. Jednocześnie **art. 35d ust. 3** stanowi, iż gromadzenie w jednym zbiorze lub w bazie danych, wszystkich danych zebranych przez służby statystyki publicznej, **dotyczących konkretnej osoby fizycznej**, pochodzących z różnych badań statystycznych i różnych źródeł, które w połączeniu mogłyby służyć do charakterystyki lub oceny tej osoby - **jest zabronione**.

Nowe rozwiązania w materii przetwarzania danych osobowych jednoznacznie obligują do anonimizacji zebranych danych osobowych wprowadzanych do baz danych i operowania w tych zbiorach przypadkami statystycznymi. Szczególny wyjątek stanowi utrzymanie operatu do badań statystycznych, z daleko idącymi gwarancjami ochrony.

W art. 35e odrębnie uregulowana została kwestia gromadzenia i przechowywania przez służby statystyki publicznej danych osobowych zebranych w badaniach statystycznych w formie operatu do badań statystycznych, zdefiniowanego w art. 2 pkt 8 obowiązującej ustawy.

Przedstawiając powyższe należy podnieść, że projektowane w rozdziale 4a rozwiązania w sposób kompleksowy ujmują całość problematyki przetwarzania danych osobowych na potrzeby statystyki publicznej i wpisują się w powszechną praktykę postępowania w przedmiotowej kwestii w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Jak podano wyżej kwestię ochrony danych osobowych wykorzystywanych w statystyce reguluje na gruncie prawa wspólnotowego rozporządzenie 223/2009 w sprawie statystyki europejskiej, które obliguje statystykę do zapewnienia poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz do ochrony danych osobowych.

Rozwiązania ujęte w prawie dotyczącym statystyk krajowych (m.in. Holandia, Finlandia, Dania, Estonia, Słowenia) regulujące funkcjonowanie statystyki są komplementarne z ustawami o ochronie danych osobowych, przyjętymi przez poszczególne

kraje. We wszystkich przypadkach ochrona danych osobowych jest ściśle połączona z przestrzeganiem zasady poufności danych zebranych dla celów statystycznych, rozumiana jako obowiązek zachowania tajemnicy statystycznej. Rozwiązania te mają formę przepisów i postanowień odpowiadająca krajowym systemom prawnym, ale w każdym przypadku przewidują dostęp służb statystyki publicznej do danych osobowych i upoważniają do zbierania tego rodzaju danych dla celów statystycznych. Zawarte w przepisach regulujących funkcjonowanie statystyki w poszczególnych krajach przepisy dotyczące dostępu do danych osobowych nakazują ich wykorzystanie wyłącznie w celach statystycznych, np.: w Słowenii urząd statystyczny nie może przekazywać użytkownikom z własnych rejestrów statystycznych danych, które umożliwiają identyfikację jednostki sprawozdawczej.

III. Rozszerzenie gwarancji nieodpłatnego i terminowego dostępu służb statystyki publicznej do administracyjnych źródeł danych:

W pkt 8 nowe brzmienie otrzymuje dotychczasowy art. 13, który stanowi gwarancję nieodpłatnego i terminowego dostępu służb statystyki publicznej do administracyjnych źródeł danych i zredukowania do niezbędnego minimum obciążeń respondentów przekazywaniem danych bezpośrednio służbom statystyki, jeśli dane są przetwarzane w systemach administracyjnych dla innych celów, z jednoczesnym zobowiązaniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do wyprzedzającego inicjowania i określania, jakie dane gromadzone w tych systemach są lub będą niezbędne dla aktualnych i przyszłych potrzeb statystyki, w tym dla spełnienia zobowiązań wobec Europejskiego Systemu Statystycznego i organizacji międzynarodowych.

Należy podkreślić, iż zagadnienia objęte art. 13 nie są nowe - są one ujęte w obecnie obowiązującej ustawie o statystyce publicznej, zmiana przepisów dostosowuje postanowienia tego artykułu do stosowanej od lat praktyki w zakresie współpracy pomiędzy GUS a organami i podmiotami prowadzącymi systemy informacyjne administracji publicznej oraz rejestry urzędowe.

Art. 13 ust. 1 stanowi, iż organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego, Narodowy Bank Polski, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Narodowy Fundusz Zdrowia, Komisja Nadzoru Finansowego, organy rejestrowe, państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw przekazują nieodpłatnie służbom statystyki publicznej zgromadzone dane administracyjne w zakresie, formie i terminach określanych każdorazowo w programie badań statystycznych statystyki publicznej, w szczególności w formie zbiorów danych z systemów informatycznych, w tym

wyników pomiarów, danych monitoringu środowiska, a w przypadku braku systemu informatycznego w innej utrwalonej formie.

Z porównania dotychczasowego brzmienia tego przepisu z projektowanym wynika, iż nie uległo zmianie w stosunku do obowiązującej ustawy zobowiązanie podmiotów prowadzących systemy informacyjne administracji publicznej do nieodpłatnego przekazywania służbom statystyki publicznej zgromadzonych danych administracyjnych w zakresie, formie i terminach określanych każdorazowo w programie badań statystycznych statystyki publicznej. W tym przepisie wprowadzono jedynie zmianę redakcyjną polegającą na zmianie kolejności wyliczenia poszczególnych form przekazania danych, umieszczając w pierwszej kolejności zapis o pozyskiwaniu danych w formie zbiorów danych z systemów informatycznych, co wynika z postępu technologicznego oraz jego wpływu na projektowanie i budowę systemów.

Nowością jest dodanie w art. 13 ust. 2 związanego z koniecznością zapewnienia poprawnej interpretacji danych, obligującego do przekazywania łącznie z danymi administracyjnymi informacji objaśniających tj. metadanych. Należy podkreślić, iż nie ma to wpływu na zmianę skali obciążeń, ponieważ znajduje odzwierciedlenie w obecnej praktyce współpracy pomiędzy GUS a prowadzącymi systemy informacyjne administracji publicznej. Ze względu na takie zobowiązanie jest konieczne dążenie do zapewnienia odpowiedniej jakości statystyk, także nie byłoby możliwe właściwe wykorzystanie przekazywanych danych bez równoczesnego przekazania metadanych (np. opisu struktury zbioru danych).

W ust. 3 art. 13 ustawa porządkuje zobowiązania organów i podmiotów prowadzących systemy administracyjne i urzędowe rejestry na rzecz statystyki publicznej związane z prowadzonymi przez te organy systemami administracji publicznej. Art. 13 ust. 3 pkt 1 nie wprowadza nowego zobowiązania, bowiem zagadnienie to jest obecnie regulowane w art. 40 ust. 3 obowiązującej ustawy o statystyce publicznej. Umieszczenie powyższego przepisu ma wyłącznie na celu kompleksowe ujęcie w jednym miejscu spraw określonych zobowiązań. Zagadnienia ujęte w art. 13 ust. 3 pkt 2 formalizują istniejącą od wielu lat, w ramach prac nad przygotowaniem projektów rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie programów badań statystycznych statystyki publicznej, praktykę przekazywania przez gestorów informacji opisujących prowadzone przez nich systemy. Skala obciążeń administracyjnych wynikających z projektowanego przepisu w rzeczywistości ulegnie zmniejszeniu w związku z wdrożeniem przez GUS nowego rozwiązania technologicznego (platforma) ułatwiającego ten proces. Przepisy art. 13 ust. 3-5 również sankcjonują istniejącą od wielu lat praktykę ścisłej współpracy GUS z prowadzącymi systemy, w szczególności z gestorami priorytetowych

systemów - źródeł danych dla badań statystycznych oraz gestorami systemów, których dane są już pozyskiwane przez statystykę w oparciu o zapisy ujmowane w programach badań statystycznych, wprowadzonych w drodze rozporządzenia Rady Ministrów.

Dodanie w **art. 13 ust. 4 zobowiązania, którego adresatem jest** Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, z jednoczesnym uprawnieniem do zgłaszania organom i podmiotom jak wyżej wniosków dotyczących zakresu informacyjnego i wymogów jakości danych administracyjnych gromadzonych dla innych celów przez organy administracji i prowadzących rejestry urzędowe pozostaje w związku z zadaniami ustawowymi Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego i rolą krajowych urzędów statystycznych zdefiniowaną w rozporządzeniu nr 223/2009 w sprawie statystyk europejskich i ma na celu racjonalne podejście i szerokie wykorzystanie tego rodzaju danych bezpośrednio dla potrzeb statystyki publicznej.

W projektowanym przepisie wprowadzone zostało zobowiązanie adresowane do gestorów dostosowania prowadzonych systemów do otrzymanych wniosków. Powyższa kwestia sankcjonuje obecnie stosowaną praktykę współpracy GUS z prowadzącymi systemy. Gestorzy na etapie projektowania lub modernizacji systemów w zakresie możliwym do realizacji uwzględniają wnioski zgłaszane przez Prezesa GUS. Zmiany te wprowadzone zostały celem ustanowienia ram prawnych dla szerszego korzystania ze źródeł danych administracyjnych do celów tworzenia statystyk, bez zwiększania obciążenia respondentów, krajowych urzędów statystycznych i innych organów krajowych. Odpowiada to kierunkowym założeniom statystyk europejskich, zgodnie z którymi krajowe urzędy statystyczne powinny być włączone w niezbędnym zakresie w podejmowanie decyzji dotyczących koncepcji, rozbudowy i prowadzenia rejestrów administracyjnych, które powinny być wykorzystywane do tworzenia statystyk. Przepis ten wpisuje się w koordynacyjną rolę krajowych urzędów statystycznych w zakresie gromadzonych w państwie danych administracyjnych, która podkreślona została w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej (Dz. Urz. UE. L 87/164 z 31.03.2009).

Wyboru źródeł danych służby statystyki publicznej oraz inne podmioty i organy prowadzące badania statyczne dokonują na etapie przygotowywania projektu programu badań statystycznych, biorąc pod uwagę jakość danych, w szczególności ich aktualność i obciążenia ponoszone przez respondentów. Dane administracyjne uwzględnia się w pierwszej kolejności na etapie projektowania zbierania danych w zakresie koniecznym do opracowania

i udostępnienia wyników informacji statystycznych. Kwestię tę reguluje właśnie **art. 13 ust. 5**.

IV. Zmiana formuły programu badań statystycznych statystyki publicznej:

W pkt 9 nowe brzmienie otrzymuje **art. 18** przede wszystkim w celu spełnienia przez ten przepis wymogów określonych w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Program badań statystycznych statystyki publicznej ustalany będzie, jak dotychczas przez Radę Ministrów, w drodze rozporządzenia. Dla każdego badania określone w nim będą:

- 1) temat i organ prowadzący badanie,
 - 2) rodzaj badania,
 - 3) cel badania,
 - 4) zakres podmiotowy i przedmiotowy badania,
 - 5) podmioty przekazujące dane: podmioty gospodarki narodowej i osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej zobowiązane do przekazywania danych i udzielania informacji albo uczestniczące w badaniu na zasadzie dobrowolności,
 - 6) **wykaz zbieranych danych statystycznych i źródeł ich pozyskiwania, w tym danych osobowych z katalogu, o którym mowa w art. 35 b ust. 1,**
 - 7) częstotliwość, formę, terminy i miejsce przekazywania danych,
 - 8) rodzaje wyników informacji statystycznych oraz formy i terminy ich udostępnienia
- mając na celu zapewnienie przeprowadzenia badań o podstawowym znaczeniu dla obserwacji procesów demograficznych, społecznych i gospodarczych, a w szczególności badań stałych, pozwalających na obserwację ciągłą podstawowych dziedzin życia i występujących w nim zjawisk, badań cyklicznych, w tym spisów powszechnych oraz badań gwarantujących porównywalność wyników, w przypadku gdy dotyczą one zmiennych w czasie obiektów obserwacji statystycznej lub gdy zmianie ulega metodologia badania oraz badań koniecznych dla wykonania przyjętych przez Rzeczpospolitą Polską zobowiązań międzynarodowych a także współmierność kosztów tworzenia statystyk do wagi oczekiwanych wyników.

Ponadto w ust. 3 ustala się jako zasadę zbieranie danych statystycznych wskazanych w wykazie, określonym w rozporządzeniu o programie badań statystycznych statystyki publicznej w formie elektronicznej, a w sytuacjach wyjątkowych, wskazanych odrębnie w programie badań, w formie papierowej i w innych formach ustalonych na podstawie art. 31.

W pkt 10 uchylenie art. 19 ustawy jest konsekwencją przeniesienia postanowień określających wytyczne do ustalenia programu badań statystycznych statystyki publicznej do art. 18.

W pkt 18 nowe brzmienie otrzymuje art. 31, co wpisuje się w postulat Kancelarii Prezesa Rady Ministrów sugerujący już w maju 2012 r. podjęcie przez Główny Urząd Statystyczny wraz z Rządowym Centrum Legislacyjnym działań zmierzających do zwolnienia Prezesa Rady Ministrów z obowiązku określania w formie rozporządzenia wzorów formularzy sprawozdawczych, kwestionariuszy i ankiet statystycznych, tym samym pozwalający na odejście od konieczności wydawania corocznie *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej*. Projekt przewiduje, iż szczegółowy zakres danych i formy ich przekazywania Prezes Głównego Urzędu Statystycznego lub inny organ prowadzący badanie ogłaszać będą w formie wytycznych na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl i stronach internetowych tych organów oraz w dziennikach urzędowych. Zaproponowany mechanizm związany jest z ideą informatyzacji wskazaną w Programie Zintegrowanej Informatyzacji Państwa (PZIP), skierowanym do uzgodnień międzydziałowych przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji w marcu 2013 r.

W art. 2 wprowadzona zostaje generalna zasada, iż zmiana ustawy wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 18 oraz art. 31, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2015 roku i dotyczyć będą programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2016, z uwagi na konieczność przygotowania się służb statystyki publicznej i innych organów oraz podmiotów prowadzących badania w ramach programu badań statystycznych statystyki publicznej do wprowadzenia zmian w dokumencie programu badań statystycznych statystyki publicznej i procesie jego przygotowywania.

V. Inne projektowane zmiany w kolejności ujętej w art. 1 ustawy dotyczą:

W pkt 1 projektu ustawy wprowadzone zostały zmiany do brzmienia art. 2 ustawy poprzez wprowadzenie nowych definicji: danych statystycznych, respondenta i danych administracyjnych oraz zmianę dotychczasowych definicji: danych jednostkowych, urzędowych rejestrów oraz systemów informacyjnych administracji publicznej.

Wprowadzenie definicji danych statystycznych jest niezbędne w związku z potrzebą wskazania momentu, od którego dane stają się danymi statystycznymi. Chodzi

o precyzyjne podkreślenie, iż od momentu ich pozyskania na potrzeby wykonywania ustawowych zadań statystyki publicznej stają się one właśnie danymi statystycznymi.

Pozostałe nowe oraz zmienione definicje wpływają na precyzyjność dalszych przepisów nowelizacji w szczególności tych, które zawarte zostały w rozdziale 4a „Dostęp statystyki publicznej do danych osobowych”.

W pkt 2 proponuję się zmianę brzmienia **art. 5 ust. 1** ustawy, co było konieczne w związku z rezygnacją z pojęć: „danych indywidualnych” i „danych osobowych” w dotychczasowym rozumieniu przedmiotowej ustawy.

Zmiana **w pkt 3** jest konsekwencją rezygnacji z ust. 2 w art. 5.

W pkt 4 zostało zaproponowane nowe brzmienie art. 8 ustawy w celu ujednoczenia jego brzmienia z **art. 27 ust. 1** ustawy o ochronie danych osobowych. Projekt nowego *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego oraz Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych* w znacznej części włącza do swej treści rozwiązania aktualnie obowiązującej dyrektywy. Stąd przygotowując nowelizację ustawy o statystyce publicznej projektodawca kierował się rozwiązaniami zawartymi w ww. dokumentach. Dobrowolny udział w badaniu statystycznym, ma szczególne znaczenie w przypadku przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych objętych zakazem. Projekt rozporządzenia wylicza enumeratywnie dane objęte zakazem przetwarzania określonych danych (między innymi rasa, poglądy polityczne, przekonania religijne i filozoficzne, dane genetyczne).

W pkt 5 dokonuje się zmian **w art. 10** ustawy poprzez zastąpienie dotychczasowych pojęć: „dane indywidualne i dane osobowe” stosownie do nowych definicji pojęciem: „dane jednostkowe identyfikowalne”, których bezwzględna ochrona i poufność w analogiczny sposób zostały zdefiniowane w rozporządzeniu nr 223/09 Parlamentu i Rady Unii Europejskiej.

Zmiana **w pkt 6** dotycząca **art. 11** ustawy jest konsekwencją zastąpienia stosowanego dotąd pojęcia „tajemnica statystyczna” poufnością i zakresem w nowym brzmieniu art. 10.

W pkt 7 proponuje się zmianę brzmienia **art. 12** ustawy, powodującą przede wszystkim poszerzenie odpowiedzialności pracowników służb statystyki publicznej i osób wykonujących prace na jej rzecz poprzez nałożenie obowiązku przestrzegania zasady poufności, nie tylko danych jednostkowych, do których mają bezpośredni dostęp w ramach wykonywanych zadań na rzecz statystyki publicznej, ale także podstawowych wielkości i wskaźników przed ich publicznym ogłoszeniem przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ze względu na ich konieczną ochronę.

Ponadto ze względu na fakt prowadzenia badań statystycznych również przez inne organy i podmioty, niebędące służbami statystyki publicznej wprowadzony został nowy **ust. 2 w art. 12**, który nakłada również na osoby, wykonujące w tych organach lub na ich rzecz prace statystyczne, obowiązek zachowania w tajemnicy wobec osób trzeci informacji o poznanych w czasie wykonywania prac danych jednostkowych. Od osób tych odbierane powinny być również przyrzeczenia.

Zmiany w pkt 11 i 12 dotyczące **art. 20 ust. 3** oraz art. 22 mają charakter porządkujący, wynikający z wprowadzenia nowego **art. 25a** oraz uchylecia art. 19.

W pkt 13 zostaje wprowadzony nowy **art. 25a** wynikający z zadań, do realizacji których zobowiązany jest Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, w związku z członkowstwem w Unii Europejskiej.

W pkt 14 otrzymuje nowe brzmienie **art. 28** ze względu na fakt zaprzestania wykorzystywania sieci społecznych korespondentów statystycznych jako wiarygodnego źródła danych, co zostało zakwestionowane w procesie negocjacji członkowstwa w Unii Europejskiej.

W pkt 15 dodaje się nowy **art. 28a** porządkujący dotychczasowe doświadczenia i praktykę, a przede wszystkim uwzględniający postęp technologiczny i prowadzone przez służby statystyki publicznej platformy gromadzenia danych i udostępniania wyników informacji statystycznych.

Aktualnym trendem w statystyce europejskiej jest wykorzystywanie platform zarówno w procesie gromadzenia danych, jak i udostępniania danych wyników. GUS na bieżąco śledzi i uczestniczy w pracach Eurostatu w tym zakresie. Platforma gromadzenia danych została zrealizowana przez GUS w dwóch etapach. W roku 2005 wdrożono pilotażowy system Portalu Sprawozdawczego. W roku 2009, w ramach projektu System Informacyjny Statystyki Publicznej (SISP)¹, powstał pełen Portal Sprawozdawczy, który objął ponad 170 sprawozdań. W ramach projektu SISP budowany jest także system gromadzenia danych i metadanych statystycznych wykorzystujący m.in. technologię hurtowni danych. System ten zastąpi dotychczasowe rozproszone systemy gromadzenia danych.

Ponadto od czerwca 2012 realizowane jest pozyskiwanie danych na potrzeby badań rolnych i społecznych w nowej technologii, z wykorzystaniem systemów typu CAII, CATI

¹ Projekt sektorowy System Informacyjny Statystyki Publicznej (SISP) został ujęty w Planie Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010 z przewidywanym okresem realizacji do końca 2013 r., z szacowanym całkowitym budżetem w kwocie 160 mln zł i źródłami finansowania: 15% budżet państwa, 85% Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

i CAPI. Systemy te realizowane są ze środków budżetowych przy pomocy własnej kadry informatyków a użytkowane przez ankieterów statystycznych.

Od 2014 r. wynikowe informacje statystyczne będą udostępniane za pośrednictwem – budowanego również w ramach projektu SISP - Systemu Prezentacji Informacji przez Portal Informacyjnych GUS. System Prezentacji Informacji zastąpi dotychczasowy portal zbudowany w 2007 r. w oparciu o środki Phare 2003 na nowy, spełniający zmieniające się oczekiwania użytkowników. Za pośrednictwem SPI możliwy będzie dostęp do wyników badań statystycznych, w tym z Publicznej Hurtowni Danych (PHD) i specjalistycznych baz danych. Dane prezentowane będą nie tylko liczbowo, ale też w postaci graficznej. SPI zapewni też dostęp do portali: STRATEG, Geostatystycznego i Edukacyjnego. Realizacja projektu SPI potrwa do 15 listopada 2013 r.

W pkt 17 w dotychczasowym **art. 30** dodaje się **ust. 2** w celu ustawowego uregulowania, w jakich formach odbywa się przekazywanie danych dla celów statystycznych przez podmioty gospodarki narodowej.

W pkt 19 w związku z wprowadzeniem nowego rozdziału 4a **uchyla się dotychczasowy art. 35.**

W pkt 21 nowe brzmienie **nadano art. 37** dostosowując go do zmian, które związane są z rozwojem form udostępniania wynikowych informacji statystycznych w stosunku do daty ogłoszenia ustawy (31 lipca 1995 r.) oraz zmian wynikających z przystąpienia Polski do UE.

W pkt 22 nowe brzmienie otrzymuje **art. 38.** Zrezygnowano z dotychczasowego ust. 3, a tym samym dalszego obowiązywania rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 września 1999 r. w sprawie trybu i form ogłaszania, udostępniania i rozpowszechniania wynikowych informacji statystycznych (Dz. U. Nr 75, poz. 842).

Nowa regulacja w **ust. 3 art. 38** dopuszcza stosowanie wyjątków, od zasady niepublikowania i nieudostępniania wyników ekonomicznych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jeżeli dane te zostały upublicznione na podstawie odrębnych przepisów albo podmiot wyraził jednoznaczną zgodę na ich udostępnienie. W związku z nowym brzmieniem art. 38 ust. 3 będą mogły być publikowane i udostępniane dotychczas chronione przepisami ustawy o statystyce publicznej np. informacje dotyczące:

- danych zagregowanych, w których udział jednego podmiotu w zestawieniu jest większy niż trzy czwarte całości (art. 38 ust. 3). W niektórych przypadkach podmiotem tym jest spółka akcyjna, która z litery prawa jest zobowiązana do publikowania danych, o których mowa w art. 38 ust. 2, a fakt że spółka ta wchodzi w

skład agregatu uniemożliwia ich udostępnianie w chwili obecnej przez służby statystyki publicznej;

- danych z rocznych sprawozdań finansowych gmin, które muszą być publikowane w wojewódzkich dziennikach urzędowych, a GUS w czasie obowiązywania obecnej ustawy nie może ich udostępniać, gdyż są to dane jednostkowe podlegające tajemnicy statystycznej.

Ponadto zaproponowano wprowadzenie nowej zasady w **ust. 4 art. 38**, iż dane jednostkowe jednostek sektora finansów publicznych w rozumieniu art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) mogą być udostępniane podmiotom, które na podstawie ustawy są uprawnione do prowadzenia badań statystycznych statystyki publicznej. Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem art. 38 nie mogą być publikowane ani udostępniane dane jednostkowe jako takie, tzn. identyfikowalne i nieidentyfikowalne. Proponowane przepisy utrzymują to ograniczenie tylko w odniesieniu do danych jednostkowych identyfikowalnych, z zastrzeżeniem danych przekazywanych na podstawie prawodawstwa Unii Europejskiej w zakresie wymiany danych poufnych między Komisją Europejską (Eurostatem) a państwami członkowskimi UE.

W pkt 23 nowe brzmienie **art. 39** jest konsekwencją wcześniejszych zmian.

W pkt 24 w **art. 50** dodaje się ust. 1a w związku z rezygnacją w art. 18 ust. 1 obecnej ustawy z dotychczasowego pkt 7, wskazującego na konieczność określania kosztów i sposobu finansowania każdego badania w rozporządzeniu Rady Ministrów dotyczących programu badań statystycznych statystyki publicznej. Stosownie do nowej regulacji będą opracowywane łączne koszty badań statystycznych statystyki publicznej każdorazowo, na kolejny rok, z uwzględnieniem zasad tworzenia budżetu zadaniowego i ujmowane w uzasadnieniu do projektu programu badań statystycznych statystyki publicznej, w formie odrębnego załącznika, ze wskazaniem źródeł finansowania.

W pkt 25 zmiana brzmienia **art. 54** wynika z wyżej opisanej zmiany brzmienia art. 10.

VI. Zmniejszenie obciążeń podmiotów obowiązkami statystycznymi:

Projekt przewiduje znaczące zmiany w zakresie pozyskiwania danych statystycznych. Chodzi przede wszystkim o dane zbierane i gromadzone przez organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego, Narodowy Bank Polski, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Narodowy Fundusz Zdrowia, Komisję Nadzoru Finansowego, organy rejestrowe, państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu realizacji

zadań publicznych oraz inne podmioty prowadzące rejestry, które są danymi systemów informacyjnych administracji publicznej (dane administracyjne) i organy jak wyżej są zobowiązane do nieodpłatnego przekazywania służbom statystyki publicznej zgromadzonych danych w zakresie, formie i terminach określanych każdorazowo w programie badań statystycznych statystyki publicznej, a w przypadku danych osobowych przez wskazanie systemów i podmiotów je prowadzących wprost w ustawie o statystyce publicznej, o czym mowa była wyżej. Rozwiązania te stanowią upoważnienie dla służb statystyki publicznej do przetwarzania danych statystycznych pozyskiwanych z systemów informacyjnych administracji publicznej i urzędowych rejestrów.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego jednocześnie jest uprawniony do zgłaszania uzasadnionych wniosków dotyczących zakresu informacyjnego i wymogów jakości mających lub mogących mieć zastosowanie dla celów statystycznych danych administracyjnych w celu umożliwienia ich wykorzystania dla potrzeb statystyki publicznej.

Dla zapewnienia poprawnej interpretacji danych statystycznych łącznie z danymi administracyjnymi przekazywane mają być metadane, w szczególności słowniki umożliwiające identyfikację danych. W systemach jak wyżej ich gestorów zobowiązuje się do:

- stosowania podstawowych standardów klasyfikacyjnych i identyfikacyjnych,
- informowania Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego o eksploatowanych i projektowanych systemach informacyjnych, mogących mieć lub mających wpływ na zaspokojeni potrzeb systemu statystyki publicznej, w tym z wyprzedzeniem o planowanych zmianach w prowadzonych przez nie systemach informacyjnych,
- uwzględniania na etapie projektowania, wdrażania, eksploatacji, udoskonalania zawartości informacyjnej i funkcjonalności prowadzonych systemów informacyjnych wniosków Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Przywołane rozwiązania zmierzają do odciążenia respondentów obowiązkami statystycznymi i praktycznego wykorzystania technologii informatycznych dla pozyskiwania danych, w których systemy te są prowadzone. Zakłada się, że zgodnie z art. 16 *ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne* (Dz. U. z 2013 r. poz. 235) dane z tych systemów do systemu statystyki publicznej będą przekazywane wyłącznie w formie elektronicznej.

Ponadto na zmniejszenie obciążenia respondentów wpływ będzie miała zapewne wprowadzona w nowelizacji zasada dotycząca zbierania danych statystycznych w formie elektronicznej, a w sytuacjach wyjątkowych wskazanych odrębnie w programie badań

statystycznych statystyki publicznej w formie papierowej, a tym samym rezygnacja z papierowych formularzy, których wzory określa w drodze rozporządzenia Prezes Rady Ministrów.

W związku z zaproponowaną zmianą w projekcie ustawy sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych przez respondentów oraz prowadzeniem elektronicznych platform gromadzenia i udostępniania danych, należy podkreślić, iż jest to usankcjonowanie prawne już istniejących i wprowadzonych na przestrzeni ostatnich lat rozwiązań przede wszystkim związanych z uruchomieniem Portalu Sprawozdawczego GUS. Wykorzystanie elektronicznych kanałów zbierania i gromadzenia danych pozwala na:

- zwiększenie pewności, że przesłane informacje (powiadomienia o obowiązkach sprawozdawczych, monity) zostaną szybko dostarczone i w krótkim odstępie czasu odebrane przez respondentów,
- zmniejszenie kosztów i ryzyk związanych z wysyłką tradycyjnymi metodami (pocztą) po stronie respondentów,
- zagwarantowanie spójności informacji zawartych w przekazywanych sprawozdaniach oraz eliminację ewentualnych błędów,
- skrócenie czasu kontroli danych, głównie dzięki powiązaniom, które stosowane są między formularzami oraz innymi systemami, zastosowaniem ścieżek przejść, uzależnionych od wprowadzonych informacji,
- przekazywanie kompletnych i poprawnych danych dzięki regułom kontroli zastosowanym w formularzu elektronicznym oraz przykładom i dodatkowym wyjaśnieniom,
- możliwość dokonywania analiz, porównań między poszczególnymi okresami referencyjnymi dzięki przechowywaniu danych z poprzednich okresów referencyjnych,
- wyłączenie z danej edycji badania podmiotów, które w badanym okresie nie prowadzą działalności gospodarczej, nie są zobowiązane do prowadzenia odpowiedniej dokumentacji/ewidencji umożliwiającej realizację obowiązku sprawozdawczego lub weryfikujący fakt wystąpienia u danego podmiotu zjawiska będącego przedmiotem badania dzięki systemowi pytań filtrujących,
- zasilenie systemu/formularza wstępnymi danymi (do ewentualnej korekty) dzięki personalizacji formularzy elektronicznych (np. bilans na koniec roku t może zasilić wartości bilansu na początek roku $t+1$)

- samospis internetowy (w badaniach rolniczych), który umożliwi w każdym momencie dogodnym dla użytkownika zrealizowanie tego obowiązku,
- eliminacja dodatkowych kontaktów ze statystyką publiczną, związanych z eliminacją błędów, dodatkowymi wyjaśnieniami zamieszczanymi na platformie,
- możliwość monitorowania realizacji obowiązków sprawozdawczych w podmiocie sprawozdawczym przez dedykowane rozwiązanie,
- dostęp z wyprzedzeniem do informacji o obowiązkach sprawozdawczych, którymi jest objęty podmiot (rozwiązanie systemowe).

W chwili obecnej ogólnie można oszacować, że wprowadzenie zmiany w sposobie wypełniania obowiązków informacyjnych związanych z prowadzeniem elektronicznych platform gromadzenia spowoduje zmniejszenie skali obciążeń obywateli i przedsiębiorców o ok. 30%.

Główny Urząd Statystyczny dokonał oszacowania zmniejszenia skali obciążeń obywateli i przedsiębiorców w opracowaniu o własną metodę, wykorzystując elementy Metodologii Kosztu Standardowego, takie jak nakład czasowy, częstotliwość realizacji obowiązków informacyjnych, liczbę obowiązków informacyjnych oraz uwzględniając rozwiązania zastosowane w związku z prowadzeniem elektronicznych platform gromadzenia danych (zmiany organizacyjne w przedsiębiorstwie związane z realizacją obowiązków informacyjnych, zmiana sposobu komunikacji, dostęp do danych archiwalnych, personalizacja formularzy elektronicznych oraz reguły kontroli), które również mają istotny wpływ na redukcję obciążeń.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o *działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) *projekt ustawy o zmianie ustawy o statystyce publicznej* zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego oraz na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w *sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) i nie podlega obowiązkowi notyfikacji.

Przedmiot regulacji zawartej w projekcie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej w przedstawionym wyżej zakresie.

Projekt został zawarty w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów pod pozycją UD84.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Regulacje zawarte w projekcie będą oddziaływały na osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie objętym przedmiotem regulacji, a także służby statystyki publicznej i inne organy administracji publicznej prowadzące badania statystyczne statystyki publicznej oraz podmioty prowadzące systemy informacyjne administracji publicznej i rejestry urzędowe.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji:

1) międzydziałowych:

w ramach uzgodnień międzydziałowych projekt zostanie przekazany do zaopiniowania członkom Rady Ministrów, Szefowi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i do Rządowego Centrum Legislacji oraz niektórych urzędów administracji państwowej. Wyniki zostaną omówione po zakończeniu uzgodnień.;

2) społecznych:

w ramach konsultacji społecznych projekt zostanie przekazany do: Przewodniczącego NSZZ „Solidarność”, Przewodniczącego Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Przewodniczącego Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Przewodniczącego Forum Związków Zawodowych, Business Center Club – Związku Pracodawców, Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Izby Gospodarczej, Związku Rzemiosła Polskiego, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Polskiej Rady Biznesu, Izby Przemysłowo-Handlowej Inwestorów Zagranicznych, Naczelnej Rady Zrzeszeń Handlu i Usług, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), Polska Akademia Nauk, Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa (NASK), Polskie Towarzystwo Informatyczne, Naukowe Centrum Prawno – Informatyczne, Fundacja Panoptykon, ISSA Polska, Związek Pracodawców Branży Internetowej IAB Polska, oraz umieszczony na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl) oraz na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny w celu zgłaszania w trakcie trwania prac legislacyjnych zainteresowania w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa

(Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Wyniki konsultacji zostaną omówione i zaprezentowane po zakończeniu uzgodnień.

3. Wpływ projektowanej regulacji na sektor finansów publiczny, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego:

Nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Skala obciążeń administracyjnych wynikająca z zaproponowanego nowego brzmienia art. 13 ustawy (str. 11-14 uzasadnienia) nie będzie miała wpływu na budżety organów administracji rządowej, organów jednostek samorządu terytorialnego, Narodowego Banku Polskiego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Narodowego Funduszu Zdrowia, Komisji Nadzoru Finansowego, organów rejestrowych, państwowych lub samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw (organy wymienione w projektowanym art. 13 ust. 1), ponieważ jak już wyjaśniono wyżej przewidziane zmiany w przepisie mają charakter sankcjonujący realizowaną od kilku lat praktykę w zakresie danych pozyskiwanych przez służby statystyki publicznej na potrzeby statystyki z systemów informacyjnych administracji publicznej oraz rejestrów urzędowych.

Ewentualne obciążenia administracyjne będą powiązane z faktem, iż gestorzy na etapie projektowania lub modernizacji systemów informacyjnych w zakresie możliwym do realizacji będą zobowiązani uwzględnić wnioski zgłaszane przez Prezesa GUS, jednak należy zauważyć, iż efektem końcowym będzie odciążenie respondentów.

Przepisy zawarte w **art. 28a** nie pociągają za sobą kosztów w zakresie budowy platformy gromadzenia danych. Platforma pozyskiwania danych została zrealizowana w dwóch etapach. W roku 2005 wdrożono pilotażowy system Portalu Sprawozdawczego. W roku 2009, korzystając ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 VII oś priorytetowa „Społeczeństwo informacyjne – Budowa elektronicznej administracji”, w ramach projektu SISP, powstał pełen Portal Sprawozdawczy, a budowany jest portal udostępniania informacji. Projekt SISP jest finansowany w 85 % ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i w 15 % z polskich środków krajowych (współfinansowani). Realizacja projektu zakończy się w roku 2013.

Podsumowanie harmonogramu i budżetu projektu Systemu Informacyjny Statystyki Publicznej (SISP):

- Okres realizacji projektu SISP: 2008-2013 r.

- Budżet projektu: **106 400 000 zł**.
- Rozliczenie projektu – ostatni wniosek o płatność do końca listopada 2013 r.
- Wydatki poniesione do tej pory przez Beneficjenta tj. GUS: **82 449 379,75 zł**
- Certyfikowane wydatki w ramach 21 wniosków o płatność: **72 797 837,32 zł**
- Stan realizacji projektu: wszystkie zadania planowane do ogłoszenia w 2013 r. zostały ogłoszone.
- Okres trwałości projektu – 5 lat od zakończenia realizacji, tj. 2014–2018 r.
- Portale w ramach projektu SISP: Portal Sprawozdawczy, System Informacyjny Intranet, System Edukacyjny, System Prezentacji Informacji, System Wspomagania Analiz i Decyzji.

Ze względu na wzajemne powiązania i integralność wszystkich podsystemów, koszty utrzymania portali stworzonych w ramach realizacji projektu stanowią część kosztów całego projektu SISP.

Zestawienie kosztów utrzymania w okresie trwałości projektu SISP w latach 2014-2018.

Tabela 1 Koszty bieżące

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2017
Amortyzacja	6 080 163,33	6 039 377,64	5 707 238,05	5 347 305,20	5 070 400,49
Zużycie materiałów i energii	312 191,34	324 285,74	341 871,73	360 411,41	379 956,49
Usługi obce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Podatki i opłaty	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wynagrodzenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pochodne wynagrodzeń	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe koszty rodzajowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	6 392 354,67	6 363 663,39	6 049 109,78	5 707 716,61	5 450 356,98

Tabela 2 Nakłady odtworzeniowe

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2017
Nakłady odtworzeniowe	1 956 008,97	1 793 310,53	4 877 817,71	9 712 545,37	2 604 036,37

4. Wpływ projektowanej regulacji na rynek pracy:

Nie spowoduje skutków mających wpływ na rynek pracy.

5. Wpływ projektowanej regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw:

Bez wpływu.

6. Wpływ projektowanej regulacji na sytuację i rozwój regionalny:

Bez wpływu.